

Оксана Бойко,

молодший науковий співробітник,
Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
Голосіївський просп., 3, Київ, 03039, Україна
e-mail: ksynya_b@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0002-7448-0276>

ЕКСКУРСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ФОНДУ ПРЕЗИДЕНТІВ УКРАЇНИ: НОВІ ВИКЛИКИ

Метою дослідження є визначення ключових чинників та нових викликів, що постають перед Фондом Президентів України НБУВ в умовах збільшення ваги віддаленого (дистанційного) обслуговування читачів і відвідувачів НБУВ. Зростаюча популярність екскурсійної діяльності Фонду Президентів України очевидно вимагає надання співробітниками якомога якісніших послуг у цій сфері діяльності. Об'єктом дослідження є аналіз питань удосконалення екскурсійного обслуговування відвідувачів Фонду Президентів України (ФПУ) Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського (НБУВ) як складової комплексу основних напрямів роботи установи. Запропоновано шляхи розвитку екскурсійної діяльності фонду, а саме, розширення спектра екскурсійних послуг, розробки нової системи екскурсійної діяльності. Розглянуто доцільність запровадження нових форм і методів проведення екскурсій, що сприятимуть популяризації зокрема колекції подарунків та Фонду Президентів України в цілому.

Ключові слова: екскурсійна діяльність, Фонд Президентів України, Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського, комунікація, екскурсійні послуги, екскурсовод, інноваційні технології.

У сучасному інформаційному просторі проблема підвищення конкурентоспроможності музейних, архівних установ, а також популяризації бібліотечних фондів вирішується, зокрема, за рахунок активізації екскурсійної діяльності. Музейна колекція Фонду Президентів України (далі – ФПУ, Фонд) набирає великої популярності серед різновікових категорій відвідувачів, українських та закордонних ЗМІ, іноземних туристів та гостей м. Києва.

Очевидно, що зростання зацікавленості діяльністю ФПУ НБУВ зумовлене не тільки інтересом українських ЗМІ до колекції подарунків

президентам України, а й збільшенням запитів на екскурсійне обслуговування читачів та відвідувачів Фонду Президентів України. Власне вже згадувані вище ЗМІ «підігрують» такий інтерес у суспільстві з огляду на особливий статус та роль Президента України у сучасних політичних процесах і суспільних перетвореннях. Громадянам завжди було та буде цікаво: що отримують як подарунок президенти України, звісно ще цікавіше побачити ці подарунки на власні очі.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Будь-яка колекція, у тому числі й музейна, набуває популярності тільки тоді, коли з нею ознайомлюються якомога більша кількість відвідувачів. Хоча колекція подарунків президентам України не має статусу музейної колекції, проте про неї знає достатньо велика кількість наших співгромадян. Власне сприяли цьому вітчизняні ЗМІ, інтернет-сторінка в мережі «Фейсбук» та «сарафанне» радіо, якщо брати до уваги лише школярів як цільову аудиторію. Саме тому вдосконалення екскурсійної діяльності у Фонді Президентів України НБУВ надалі залишається актуальним, розробка нових видів екскурсій та популяризація Фонду.

Постановка проблеми. Окрім виконання науково-дослідної діяльності як основного свого завдання, співробітники ФПУ безпосередньо залучені у процес проведення екскурсій для читачів та відвідувачів НБУВ. Головним об'єктом зацікавлення звісно є колекція подарунків президентам України. Різноманітність наявної колекції спричинена широким колом країн, організацій та осіб, які дарують подарунки президентам. Таке розмаїття експонатів потребує розв'язання очевидної *проблеми*: постійного оновлення виставок, а тому, одночасно й і зміни або, щонайменше, корегування текстів екскурсій та форми подачі матеріалу в них.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання цієї проблеми, показав, що теоретичні та методичні засади проведення музейних екскурсій висвітлено у значній кількості праць, створених у період незалежної України. Як загальна, так і конкретно-практична інформація міститься, зокрема, у розробках і дослідженнях С. Нездоймінова [5, 6], М. Поколюдиної [7], О. Короля [3]. У працях Я. Чепуренко [12], С. Польовик [8], Л. Галаган [1] розкривається сама структура Фонду Президентів НБУВ, його діяльність, обговорюється актуальність змін в екскурсійній роботі та механізм їхньої реалізації. Слід зауважити, що в Інтернеті можна знайти безліч публікацій щодо екскурсійної діяльності, але вони мають переважно туристично-рекламний характер.

Постановка завдання. Метою цього дослідження є окреслення конкретного кола проблем, з якими стикаються співробітники Фонду Прези-

дентів України під час підготовки та проведення екскурсій для різних категорій читачів і відвідувачів НБУВ. Очевидно, що ми спробуємо запропонувати шляхи їх розв'язання, а отже, поліпшення екскурсійного обслуговування наших співгромадян та гостей нашої країни.

Фонд Президентів України є основним центром, що забезпечує збирання, збереження та запровадження в науковий і культурний обіг документальних матеріалів, які відображають державну та суспільно-політичну діяльність президентів України. ФПУ є структурним підрозділом Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського і заснований Указом Президента України від 5 квітня 1996 р. № 244 (244/96) «Про надання Центральній науковій бібліотеці імені В. І. Вернадського статусу національної» [10]. На думку С. Польовик, «ФПУ – це унікальна спеціалізована структура, яка є бібліотекою, архівом, музеєм та інформаційним центром одночасно і належить до інституцій, соціальною функцією яких, безсумнівно, є не лише збереження документної спадщини, а і як найоперативніше надання її у користування» [8, с. 78].

Фонд Президентів України діє на правах науково-дослідного інституту. Цей структурний підрозділ містить спеціальну колекцію документів на всіх видах носіїв інформації: музейні експонати, наукові й публіцистичні видання, архівні документи, кіно-, відео-, фотоматеріали, електронні видання та бази даних. Фонд як спеціальна бібліотечно-архівна колекція, де всі ці документи і матеріали відображають функціонування інституту президентства в Україні й за кордоном, популяризують та висвітлюють державну, суспільно-політичну діяльність, творчість і життя президентів України. Основні напрями роботи Фонду Президентів України: комплектування музейних фондів, проведення експозиційної роботи, впорядкування та збереження архівних та бібліотечних зібрань, обслуговування читачів та відвідувачів [10].

Важливість діяльності Фонду Президентів України значною мірою зумовлена тим, що, як зазначила Л. Галаган, «колишні президенти в демократичних країнах залишаються носіями безцінного досвіду, який можна передати своїм наступникам для блага всієї держави. Отже, різного роду документальні свідчення та матеріали, що стосуються життя та діяльності экс-президентів, а також діючого глави держави й президентських структур становлять невід'ємну частину всієї історичної спадщини країни, яку необхідно зберегти і надати можливість ознайомитися з нею всім бажаним» [1, с. 109]. Реалізація цього вкрай актуального завдання є метою культурно-просвітницької функції ФПУ,

яка передбачає організацію тематичних виставок, які розкривають документний фонд бібліотечно-архівної колекції, розраховані на різні категорії користувачів (учнів, студентів, спеціалістів та інші категорії); підготовку та проведення презентацій видань за тематикою ФПУ, організацію зустрічей з особами, діяльність яких представлено в документному фонді, у тому числі з президентами України, зазначає Я. Чепуренко [11, с. 5].

Головну мету екскурсійного обслуговування, що здійснюється співробітниками ФПУ з використанням можливостей, що їх надають музейна та бібліотечна колекція ФПУ, можна визначити як усебічне розкриття значення інституту президентства для розвитку України на істинно демократичних засадах, сприяння повноцінній реалізації принципів народовладдя, а також детальне ознайомлення відвідувачів з особливостями діяльності президентів України, міжнародними зв'язками нашої держави.

Об'єктами великого інтересу з боку відвідувачів Фонду зазвичай є колекція подарунків (книги, твори образотворчого й декоративно-ужиткового мистецтва, сувеніри, листівки тощо, загалом – бібліотечний фонд ФПУ становить понад 80 тис. пр. книг, архівний фонд – понад 1500 справ, музейний фонд – понад 2000 експонатів), отриманих як подарунки усіма президентами України упродовж їх перебування на найвищій посаді нашої держави як від керівників іноземних держав, так і від громадян України та багатьох інших держав.

Співробітниками Фонду накопичено великий досвід проведення екскурсій для різноманітних категорій відвідувачів. Але існує нагальна потреба постійного вдосконалення цієї галузі діяльності, насамперед, з огляду на інформаційні, технічні та методичні новації, котрі дедалі відчутніше відбиваються на особливостях реалізації екскурсійної діяльності. Отже, актуалізується питання оновлення сфери екскурсійних послуг, для чого потрібно впроваджувати нові форми екскурсійного обслуговування.

Аналізуючи зміст та форму подачі матеріалу під час екскурсій, О. Ганчук, зокрема, відзначала, що теоретико-методологічний зміст екскурсій розвивався поетапно з кінця XVIII ст. й донині у такий спосіб: екскурсії як поодинокі явище, що носить наочний характер; екскурсії як масове явище, що має навчальний характер; екскурсії як складова екскурсійно-туристської діяльності, що носить просвітницький характер; екскурсії як складова туристичної діяльності, що має просвітницький характер; екскурсії як приналежні до сфери ринкових екскурсійних послуг, а також як складова підготовки майбутніх вчителів [2, с. 5].

На сучасному етапі паралельно з терміном «екскурсознавство» дедалі частіше в науковій та методичній літературі використовується його аналог – «екскурсологія». М. Покоłodна зазначає, що «екскурсологію визначають як галузь теоретичних знань, що вивчає проблеми моделювання ідеальної екскурсії і впливу екскурсії на свідомість людей, практичних методів підготовки екскурсій, техніки їхнього проведення, підготовки екскурсоводів.» [7, с. 7].

Екскурсія у Фонді Президентів України постає як вид інформаційно-освітньої діяльності, мета якої полягає в дослідженні та популяризації серед широких верств населення історичних форм організації державної влади на території України, історії України доби незалежності, інституту президентства як невід’ємної складової історично обумовлених форм організації українського суспільства в єдиний державний організм. Також екскурсія у Фонді Президентів України має сприяти формуванню у відвідувачів цілісного сприйняття України як держави, здатності до встановлення міждисциплінарних зв’язків та висновків, розвитку емоційної чуйності тощо. Досвід проведення екскурсій у Фонді Президентів України доводить – це справді безпосередня форма щирого спілкування з відвідувачами. Особливі умови роботи наукових співробітників ФПУ у ролі екскурсоводів обумовлені в тому числі специфікою колекції подарунків президентам України та необхідністю ознайомлення відвідувачів з повною інформацією щодо походження кожного експонату (хто є дарувачем, кому саме з президентів призначався подарунок, коли і за яких обставин відбулося дарування тощо).

Маючи на меті надання якомога якісніших екскурсійних послуг, важливо врахувати всі важливі фактори, а саме, вік відвідувачів, їхній освітній рівень, життєвий досвід, специфіку діяльності тощо. Зокрема, практика проведення екскурсій у ФПУ дає підстави виокремити такі категорії відвідувачів, котрі висловлюють потребу в екскурсійному обслуговуванні: 1) школярі (класи навчальних закладів середньої освіти); 2) студенти (академічні групи ЗВО); 3) співробітники різноманітних установ та підприємств; 4) неорганізовані читачі НБУВ; 4) іноземні делегації; 5) співробітники НБУВ; 6) журналісти друкованих ЗМІ та ТБ.

Під час підготовки та проведення екскурсії науковими співробітниками ФПУ, з огляду на особливості відвідування Фонду, також враховуються такі чинники: 1) характер екскурсії (оглядова, тематична чи навчальна); 2) кількість екскурсантів (понад 20); 3) вік (діти, підлітки, дорослі); 4) орієнтовна тривалість (до 20 хв, до однієї академічної години [45 хв], до 90 хв).

На думку С. Нездоймінова, «проектування нової екскурсії за будь-якою темою – складний трудомісткий процес. Екскурсія – це результат двох найважливіших процесів: її підготовки й проведення» [5, с. 28]. Упродовж існування Фонду його співробітниками були підготовлені та проведенні різні формати екскурсій, адаптованих насамперед під різні вікові категорії відвідувачів. Підбір відповідних експонатів, їх кількість, послідовність та особливості демонстрації є фундаментом створення якісної, цікавої та пізнавальної екскурсії.

Як зазначає О. Король у посібнику, присвяченому особливостям організації екскурсійних послуг, «дітям тривала розповідь швидко набридає, їхню увагу досить складно утримати, адже для них екскурсія – це, насамперед, “калейдоскоп вражень”. Екскурсії для молодшого шкільного віку і старшокласників істотно різняться між собою за мовою, глибиною аналізу, тривалістю розповіді, розважальністю. Дорослі легше зосереджуються на об’єктах показу та сприймають вербальну інформацію. Вони готові вислухати значно більше, ніж діти, при цьому намагаються розібратися в почутому» [3, с. 32].

Під час проведення екскурсій у Фонді Президентів України для дітей шкільного віку та студентів співробітники орієнтуються на те, щоб екскурсанти отримали нові знання, могли формувати пізнавальну активність, актуалізуючи знання, вже набуті учнями під час уроків та студентами у навчальних закладах. Зазвичай ці методи ведення екскурсій викликають дуже позитивне і навіть схвальне ставлення з боку вчителів, викладачів, котрі супроводжують дітей та студентів.

Під час підготовки текстової частини екскурсії наукові співробітники Фонду стежать, щоб розповідь екскурсовода не була занадто переважана сухими науковими фактами, а екскурсія не була надто тривалою, адже довга розповідь втомлює дітей, тому складно утримати їхню увагу. Натомість екскурсії для дітей зазвичай передбачають елементи інтерактивної діяльності, якісь елементи рухливої активності, відповідні їхньому віку та специфіці Фонду Президентів України.

Інші групи екскурсантів легше зосереджуються на об’єктах показу музейної колекції ФПУ та сприймають подану їм екскурсоводом інформацію, яка часто викликає в них яскраво виражену інтелектуальну та емоційну реакцію, зазвичай суб’єктивно забарвлену. Ця реакція часто набуває форм індивідуальних спогадів, розповідей, питань, ініціювання відвідувачами дискусій тощо.

Впровадження інноваційних технологій стає одним з основних шляхів підвищення конкурентоспроможності екскурсійної діяльності. Інновації

в екскурсійній діяльності сприяють успішному просуванню екскурсійних послуг з використанням інформаційних ресурсів, зокрема соціальних мереж. Для цього співробітниками ФПУ було створено сторінку Фонду у мережі «Фейсбук», де розміщуються анонси всіх заходів, що проходять у структурному підрозділі, зокрема фото- та відеозвіти, а також електронні виставки, присвячені визначним датам в історії держави. Так, наприклад, за допомогою найновіших технологій 13 березня 2018 р. було проведено журналістами телеканалу 1+1 (1+1 Live) онлайн оглядово-ознайомчу екскурсію, яка трансливалася в мережі «Фейсбук».

Світ не стоїть на місці, і характеристикою сучасного світу є впровадження в практику нових видів екскурсій. Екскурсійні послуги виходять на новий рівень SMART-технологій.

Розширення екскурсійної діяльності ФПУ обумовлено соціально-комунікаційною функцією, у межах реалізації якої колекція подарунків президентам України є стрижнем, навколо і на базі якого утворюються нові смислові форми. Історико-культурний потенціал колекції подарунків дає можливості для розширення форм і запровадження нових методів проведення екскурсійної діяльності.

«Інформаційні технології здійснюють істотний вплив на всі сфери економіки, в тому числі і на екскурсійну діяльність. З появою та швидким розвитком аудіюгідів та спеціальних додатків, із розповсюдженням і поширенням доступу до мережі Інтернет, появою мобільних довідників та путівників і розповсюдженням QR-кодів екскурсанти стають більш вимогливими до якості та унікальності екскурсійних послуг» [6, с. 426, 428].

На жаль, матеріально-технічна база ФПУ не дає можливості забезпечити вимоги відвідувачів на 100%. І пов'язано це не лише з неможливістю впроваджувати новітні технології в екскурсійне обслуговування тут і зараз. Однією з важливих проблем є, так би мовити, «консервативність» потенційного відвідувача ФПУ. А все тому, що краще один раз побачити, ніж 100 разів почути. А якщо йде мова про наймолодших відвідувачів, то для цієї категорії важливою є також можливість «торкнутися» до цікавого експонату, яким би він не був: чи то булава, чи вишиванка, чи боксерські рукавиці тощо. На сьогодні надзвичайно великий інтерес викликають онлайн-екскурсії, екскурсії для дітей з особливими потребами та квест-екскурсії. «Квест-екскурсії являють собою поєднання пізнавальної гри-вікторини та класичної екскурсії» [4, с. 104].

Використання елементів квесту дає змогу проводити екскурсію в ігровій формі із загадками й головоломками, пов'язаними з екскур-

сійною тематикою, або у вигляді змагання. Такий спосіб ведення екскурсії може зацікавити людей різних вікових груп і професійної належності. Формується командний дух в екскурсійних групах, подібна практика сприяє знайомству раніше незнайомих людей. За основу квест-екскурсій можна брати традиційну оглядову екскурсію, яка буде присвячена певній події, заходу чи свята. Серед переваг впровадження квест-екскурсій можна виділити їх атрактивність на ринку екскурсійних послуг; аудиторією екскурсій-квестів можуть бути як школярі та студенти, так і дорослі відвідувачі. Така організація надання екскурсійних послуг дасть можливість краще засвоювати екскурсійний матеріал та зробить сприйняття його цікавим та інтерактивним.

«Діти з особливими потребами в наш час привертають пильну увагу освітян та громадськості багатьох країн, в тому числі й України. Науково-педагогічні спостереження спонукають до таких висновків: залишається актуальною потреба в інтегруванні таких дітей у сучасне суспільство, підготовки їх до життя і праці в умовах соціуму», – зазначає Н. Постоюк [9, с. 469].

Фонд Президентів України вже має таку практику проведення екскурсії для дітей з особливими потребами. Учень 8-го класу гімназії № 179 та вчитель історії України 11 листопада 2020 р. звернулися до Фонду для проведення екскурсії та надання інформативного матеріалу. Школяр збирав інформацію щодо написання наукової роботи про подарунки президентам України у дипломатичному протоколі: їхня роль та значення. Співробітниками було проведено інтерактивну екскурсію, під час якої взаємодія відбувалася між екскурсантами, науковими співробітниками Фонду та музейною колекцією. Було надано повну інформацію, яка містила текстову інформацію і фотоматеріали. Після проведення екскурсії зроблено висновки, що всі мають право на екскурсійні послуги, тільки в силу свого фізичного стану цій категорії відвідувачів повинно приділятися більш уваги та ретельний підхід щодо організації та проведення екскурсії.

Висновки. Проаналізувавши фактори конкурентоспроможності екскурсійних послуг, слід відзначити гостру необхідність збільшення різноманітності форм екскурсійного обслуговування з використанням інноваційних та інформаційних технологій та впровадження нових видів екскурсій у Фонді Президентів України, таких як: онлайн-екскурсії та екскурсії для дітей з особливими потребами; квест-екскурсії для школярів, тематичні відеоролики для людей старшого віку. Тому актуалізація питання шляхів розвитку екскурсійної діяльності Фонду Президентів

Україні потребує подальшого ретельного дослідження, більш детальної розробки та запровадження нових методів проведення екскурсій.

Щодо **перспектив** то ми переконані, що з часом частка дистанційного обслуговування користувачів НБУВ буде зростати. Найкраще тому підтвердження – досвід зарубіжних країн, насамперед європейських та країн Північної Америки. Специфічним «стимулом» до запровадження нових форм екскурсійного обслуговування в установах культурно-просвітницької сфери стала всесвітня пандемія COVID-19. Отже, співробітники Фонду Президентів України для того щоб на належному рівні конкурувати з іншими установами й організаціями та збільшувати коло своїх прихильників, мають освоювати та впроваджувати не тільки зарубіжний досвід у цій сфері, а й пропонувати нові креативні ідеї для збільшення онлайн- та офлайн-аудиторій відвідувачів.

Список бібліографічних посилань

1. Галаган Л. Фонд Президентів України: призначення, функції, діяльність. *Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського*. Київ, 2009. Вип. 25. С. 108–113.

2. Ганчук О. В. Організація групової пізнавальної діяльності студентів у процесі навчальних екскурсій з географії : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.02. Київ, 2014. 20 с.

3. Король О. Д. Організація екскурсійних послуг у туризмі. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2016. 144 с.

4. Левченко А. С. Розвиток сучасних напрямів екскурсійної діяльності: екскурсія-квест. URL: <http://eprints.kname.edu.ua/53002/1/%D1%874-104-106.pdf>

5. Нездоймінов С. Г. Організація екскурсійних послуг : навч.-метод. посіб. Одеса : Астропринт, 2011. 216 с.

6. Нездоймінов С. Г., Петрова А. С. Напрями підвищення конкурентоспроможності екскурсійних послуг туристичних підприємств. *Економіка і суспільство*. Мукачівський державний університет. 2018. Вип. 15. С. 425–431. URL: http://economyandsociety.in.ua/journals/15_ukr/65.pdf

7. Покогодна М. М. Організація екскурсійної діяльності. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бектова, 2017. 180 с.

8. Польовик С. М. Бібліотечно-архівна колекція «Фонд Президентів України» як джерело формування документних комунікацій. *Бібліотекознавство*. *Документознавство*. *Інформологія*. Київ, 2012. № 34. С. 77–81.

9. Постоюк Н. В. Ідеї Д. Л. Сергієнка: Проведення екскурсій для дітей з особливими потребами. *Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами* : зб. наук. пр. Київ, 2009. № 6(8). URL: <http://ap.uu.edu.ua/article/197>

10. Про Положення про Фонд Президентів України. Указ Президента України від 11 жовт. 1996 р. № 936/96. *Зб. Указів Президента України / Адміністрація Президента України*. Вип. 4. Ч.1 (жовт. – листоп. 1996 р.). Київ, 1996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/936/96#Text>

11. Чепуренко Я. Фонд президентів України як бібліотечно-архівна колекція. *Бібл. вісн.* Київ, 2002. № 4. С. 2–11.

References

1. Halahan, L. (2009). Fond Prezydentiv Ukrainy: pryznachennia, funktsii, diialnist [Fund of Presidents of Ukraine: purpose, functions, activities]. *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteki Ukrainy im. V. I. Vernadskoho – Transactions of V. I. Vernadsky National Library of Ukraine*, 25, 108–115 [in Ukrainian].

2. Hanchuk, O. V. (2014). Orhanizatsiya hrupovoi piznavalnoi diialnosti studentiv u protsesi navchalnykh ekskursii z heohrafii [Organization of group cognitive activity of students in the process of educational excursions in geography]. *Candidate thesis*. Kyiv [in Ukrainian].

3. Korol, O. D. (2016). Orhanizatsiia ekskursiinykh posluh u turyzmi [Organization of excursion services in tourism]. Chernivci: Cherniveckyj nacional'nyi universytet [in Ukrainian].

4. Levchenko, A. S. Rozvytok suchasnykh napriamiv ekskursiinoi diialnosti: ekskursiia-kvest [Development of modern directions of excursion activity: excursion-quest]. Retrieved from <http://eprints.kname.edu.ua/53002/1/%D1%874-104-106.pdf> [in Ukrainian].

5. Nezdoiminov, S. H. (2011). Orhanizatsiia ekskursiinykh posluh: navchalno – metodychnyi posibnyk [Organization of excursion services: educational and methodical manual]. Odesa: Astroprint [in Ukrainian].

6. Nezdoiminov, S. H., Petrova, A. C. (2018). Napriamy pidvysshchennia konkurentospromozhnosti ekskursiinykh posluh turystychnykh pidpriemstv [Directions for increasing the competitiveness of excursion services of tourist enterprises]. *Ekonomika i suspilstvo – Economy and Society*. Mukachivskyy Derzhavnyi Universytet, 15, 425–431 [in Ukrainian].

7. Pokolodna, M. M. (2017). Orhanizatsiia ekskursiinoi diialnosti [Organization of excursion activities]. Kharkiv: KhNUMH im. O. M. Bektova [in Ukrainian].

8. Polovyk, S. (2012). Bibliotechno-arkhivna kolektsiia «Fond Prezydentiv Ukrainy» yak dzherelo formuvannia dokumentnykh komunikatsii [Library-archived collection «the fund of presidents of ukraine» as a source of formation documentary communications]. *Bibliotekoznavstvo. Dokumentoznavstvo. Informolohiia – Library Science. Documentary Science. Informology*, 3–4, 77–81 [in Ukrainian].

9. Postoiuk, N. V. (2009). Idei D. L. Serhiiienka: Provednnia ekskursii dlia ditei z osoblyvymy potrbamy [D. L. Sergienko's ideas: Excursions for children with special needs]. *Aktualjni problemy navchannja ta vykhovannja ljudej z osoblyvymy potrbamy zbirnyk naukovykh prats – Current Issues of Education and Upbringing of People with Special Needs a Collection of Scientific Papers*, 6(8), 469. Retrieved from <http://ap.uu.edu.ua/article/197> [in Ukrainian].

10. Pro Polozhennia pro Fond Prezydentiv Ukrainy [On Regulations on the Fund of Presidents of Ukraine] (1996). Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 11 zhovt. 1996 r. No. 936/96. Zb. Ukaziv Prezydenta Ukrainy / Administratsiia Prezydenta Ukrainy – *Decree of the President of Ukraine of October 11. 1996 No. 936/96. Zb. Decrees of the President of Ukraine / Administration of the President of Ukrain*, 4, Ch.1 [in Ukrainian].

11. Chepurenko, Ya. (2002). Fond prezydentiv Ukrainy yak bibliotechno-arkhivna kolektsiia [Fund of Presidents of Ukraine as a library and archive collection]. *Biblioteknyi visnyk – Library Bulletin*, 4, 2–11 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 31.03.2021.

Oksana Boyko,

Junior Researcher,

V. I. Vernadsky National Library of Ukraine,

3 Holosiivskyi Ave., Kyiv 03039, Ukraine

e-mail: ksynya_b@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0002-7448-0276>

Tour Activity in the Fund of the Presidents of Ukraine: New Challenges

The purpose of the study is to identify key factors and new challenges which the Fund of Presidents of Ukraine (V. I. Vernadsky National Library of Ukraine) meets in terms of increasing the importance of remote service for the library users. The growing popularity of sightseeing activities created by the Fund of Presidents of Ukraine obviously requires the provision of the highest quality services in this area. The object of the study is the analysis of improving the tour service for visitors of the Fund of Presidents of Ukraine as part of a set of main areas of work of the library. The ways of development of tour activity of the Fund are offered, namely, expansion of a spectrum of services, development of new system of visitors' activities. The expediency

of introduction of new forms and methods of tour guiding that will promote popularization, in particular, of the gifts collection and the Fund of Presidents of Ukraine as a whole, is considered.

In the modern information space, the problem of increasing the competitiveness of museums, archives, as well as the promotion of libraries collections is solved, in particular, by intensifying tour activities. The museum collection of the Fund of Presidents of Ukraine is gaining great popularity among different age groups of visitors, Ukrainian and foreign media, foreign tourists and guests of Kyiv.

It is obvious that the growing interest in the activities of the Fund is not only due to the interest of Ukrainian media in the the Presidents of Ukraine gifts collection, but also due to increased requests for tours from the library users and the Fund visitors. In fact, the above-mentioned media heat up such interest in society given the special status and role of the President of Ukraine in modern political processes and social transformations. Citizens have always been and will be interested in what the Presidents of Ukraine receive as a gift, of course, and it is even more interesting to see these gifts with their own eyes.

Having analyzed the factors of tour services competitiveness, it should be noted the urgent need to increase the variety of its forms using innovative and information technologies and the introduction of the new ones in the Fund work, such as: online tours and tours for children with special needs; quest tours for schoolchildren, thematic videos for the elderly persons. Therefore, the actualization of the issue of ways to develop tour activity in the Fund of Presidents of Ukraine requires further careful research, more detailed development and introduction of new methods of tour guiding.

Keywords: excursion activities, the Fund of the Presidents of Ukraine, V. I. Vernadsky National Library of Ukraine, communication, excursion activity, guide, innovative technologies.